

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

19 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski (przewodniczący)

SSN Jacek Grela

SSN Ewa Stefańska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 19 listopada 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 4 sierpnia 2022 r., V ACa 153/22,

w sprawie z powództwa R.B. i R.B.1

przeciwko Bank w W.

o zapłatę i ustalenie, ewentualnie o zapłatę,

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów po 1350
(tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego z ustawowymi odsetkami za
opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po
upływie tygodnia od doręczenia niniejszego wyroku
zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

Jacek Grela

Krzysztof Wesołowski

Ewa Stefańska

(M.T.)

UZASADNIENIE

Powodowie R.B. i R.B.1. złożyli pozew przeciwko Bank w W., wnosząc o: zasądzenie od pozwanego na ich rzecz 140 896,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego, w okresie od 10 kwietnia 2009 r. do 11 marca 2019 r. w związku z wykonywaniem umowy z 19 czerwca 2008 r., a także ustalenie nieistnienia stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nr [...], zawartej pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego 19 czerwca 2008 r. Jako żądanie ewentualne powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz 65 073,22 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w postaci różnicy pomiędzy wysokością rat kapitałowo-odsetkowych spełnionych na podstawie powyższej umowy, a wysokością rat należnych po wyeliminowaniu z tej umowy postanowień dotyczących indeksacji, w okresie od 10 kwietnia 2009 r. do dnia 11 marca 2019 r.

Wyrokiem z 17 listopada 2021 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zasądził od pozwanego na rzecz powodów do niepodzielnej ręki kwotę 140 896,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty (pkt 1); a także ustalił nieistnienie stosunku prawnego wynikającego z umowy o kredyt hipoteczny nr [...] z 19 czerwca 2008 r. zawartej pomiędzy powodami i poprzednikiem prawnym pozwanego (pkt 2).

W ocenie Sądu Okręgowego, wskazane przez powodów klauzule umowne, tj. § 7 ust. 4, § 9 ust.2 pkt 1 i 2 regulaminu kredytu hipotecznego, są abuzywne. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, powodowie wykazali w toku postępowania, że klauzule te nie zostały przez nich uzgodnione z Bankiem, a ich rola w procesie zawierania umowy sprowadzała się do podjęcia decyzji o zawarciu bądź nie umowy przygotowanej uprzednio przez Bank. Sąd Okręgowy nie zgodził się z twierdzeniami pozwanego, że powodowie podpisali oświadczenia, zgodnie z którymi akceptowali oni zasady funkcjonowania kredytu indeksowanego oraz rozumieli ryzyko związane ze zmianą kursów. Z powyższych oświadczeń

nie wynika bowiem w sposób jasny i niebudzący wątpliwości, że zaciągając kredyt indeksowany do waluty CHF powodowie mieli świadomość konsekwencji zmiany kursów walut.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że nieprecyzyjne i dowolne jest odwołanie się do bliżej nieznanej tabeli kursów, sporządzanej na wewnętrzne potrzeby przez Bank. Brak jest jakiegokolwiek obiektywnego miernika, według którego można przeliczyć kurs walut. Szczególnie istotne jest to, że strona powodowa nie wiedziała i nie mogła widzieć, według jakiego kursu ostatecznie zostanie przeliczona jej rata. Sąd Okręgowy wskazał, że wszelkie zapisy umowne dopuszczające dowolną waloryzację, są sprzeczne z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c. i rażąco naruszają interesy konsumenta.

Zdaniem Sądu Okręgowego, niewątpliwie dopuszczalne jest stosowanie w umowach kredytowych klauzul waloryzacyjnych polegających na powiązaniu zobowiązań pieniężnych stron z innym miernikiem wartości, np. z walutą obcą, jednak, po pierwsze - muszą to być klauzule jasne, dostatecznie sprecyzowane, jednoznaczne, po drugie - nie może to równocześnie prowadzić do nałożenia na strony dodatkowych obciążeń zwiększających wynagrodzenie banku.

Z uwagi na uznanie przez Sąd abuzywności klauzul waloryzacyjnych, konieczne stało się przeanalizowanie możliwych skutków prawnych, do których prowadziłoby wyeliminowanie ich z umowy. Zgodnie z treścią art. 385¹ §1 zd.1 k.c. postanowienia te nie wiązałyby powodów od momentu zawarcia umowy kredytowej. Powyższe rozstrzygnięcie powoduje, że postanowienia te stają się bezskuteczne, lecz jednocześnie powoduje to powstanie pewnego rodzaju „luki” w stosunku prawnym. Sąd Okręgowy uznał, że w polskim systemie prawnym nie istnieją przepisy o charakterze deklaratorywnym, które mogłyby „wypełnić” powstałe w umowie braki.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powodowie posiadają interes prawny w ustaleniu nieistnienia przedmiotowej umowy. Dokonanie ustalenia co do ważności umowy stron, a w konsekwencji jej nieistnienia, usunie stan niepewności co do sytuacji prawnej stron w przyszłości.

Wyrokiem z 4 sierpnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanego.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że prawidłowe jest stanowisko Sądu pierwszej instancji uznające za abuzywne klauzule zawarte w § 7 ust.4, § 9 ust.2 pkt 1 i 2 oraz § 15 regulaminu kredytu hipotecznego. Postanowienia te nie określają jednoznacznie świadczeń powodów jako kredytobiorców i Banku jako kredytodawcy. Sposób ustalenia i przeliczenia przez Bank salda kredytowego nie pozwala w istocie na określenie wysokości świadczenia, którego spłaty mieli dokonywać powodowie.

W ocenie Sądu odwoławczego, powodowie posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu. Ustalenie nieważności umowy stwarza pewność, że nie powstaną na przyszłość jakiegokolwiek świadczenia wynikające z umowy, a ewentualne roszczenia stron muszą być oparte o nieważność stosunku prawnego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego prawidłowo Sąd I instancji stwierdził, że postanowienia dotyczące mechanizmu przeliczania walut określają świadczenie główne kredytobiorcy, a tym samym stanowią element przedmiotowo istotny umowy kredytu i ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. W tych okolicznościach przyjęcie, iż umowa powinna nadal wiązać strony i być wykonywana, tyle że bez postanowień uznanych za abuzywne, dotyczących klauzuli indeksacyjnej zawartej w postanowieniach umowy kredytu określających główne świadczenia powodów, nie znajduje uzasadnienia w okolicznościach przedmiotowej umowy.

Dalej Sąd drugiej instancji ocenił, czy po usunięciu z umowy jej niedozwolonych postanowień, może ona nadal obowiązywać. Wskazał, że w obowiązującym porządku prawnym brak jest przepisu szczególnego, który dawałby możliwość zastąpienia nieuczciwych postanowień umownych innymi postanowieniami. W szczególności, z uwagi na brak unormowania szczególnego, nie ma podstaw do przyjęcia kursów walut wynikających z tabel kursowych NBP. Odnosząc się do kwestii wykonywania umowy po usunięciu z niej odwołań do tabeli kursów walut obcych, rozstrzyga ją art. 385¹ §1 k.c. Ustawodawca nie przewidział bowiem w przedmiotowym przepisie możliwości zastąpienia abuzywnych zapisów innymi zapisami wynikającymi z okoliczności, zasad współżycia społecznego oraz zwyczajów. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że zawarte umowach kredytu indeksowanego

do waluty obcej nieuczciwe warunki umowy dotyczące różnic kursowych, nie mogą być zastąpione przepisami ogólnymi prawa cywilnego. W wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 3 października 2019 r., w sprawie C-260/18, wykluczona została możliwość wypełnienia luk w umowie spowodowanych usunięciem z nich nieuczciwych warunków przez zastępowanie ich przepisami o charakterze ogólnym, w szczególności wynikającymi z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, niezasadny okazał się także zarzut naruszenia art. 69 prawa bankowego oraz art. 58 § 1 k.c. Postanowienie umowne, które przewiduje, że spłata kredytu nastąpi w wysokości określonej przez jedną ze stron, mającą możliwość nieograniczonej umową zmiany wysokości świadczenia, są sprzeczne z naturą (właściwością) danego stosunku prawnego. Postanowienia klauzuli indeksacyjnej pozwalające bankowi na dowolną i nieograniczoną umową zmianę wysokości świadczenia, ponieważ dla spłaty rat decydujące znaczenie będzie miał kurs sprzedaży, który jest określony przez kredytodawcę według jego tabeli kursowej, jednoznacznie wskazuje na jednostronne określenie świadczenia przez pozwanego. Sąd odwoławczy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, uznając klauzule indeksacyjne za naruszające zasady swobody umów. W konsekwencji, z uwagi na jednostronne określenie przez pozwanego Bank wysokości spłaty kredytu i brak realnego wpływu powodów na ustalenie wysokości rat kredytowych i związaną z nią sprzeczność z naturą (właściwością) stosunku zobowiązaniowego stron, chybiony był zarzut naruszenia art. 58 § 1 k.c.

Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne rozważania Sądu Okręgowego odnośnie powstania po stronie powodowej roszczenia o zwrot spełnionego świadczenia jako świadczenia nienależnego, w konsekwencji stwierdzenia nieważnej czynności prawnej.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną, w której zaskarżył Sąd Apelacyjny w całości. Zarzucił naruszenie: art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13; art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 69 ust. 3 pr. bank. oraz art. 65 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz w zw. z motywem dwudziestym

pierwszym Dyrektywy 93/13; art. 189 k.p.c.; art. 385¹ § 1 i art. 385² k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG; art. 58 § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank., art. 496 k.c. i art. 497 k.c.; art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. oraz art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z 391 § 1 k.p.c.; art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.; art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. Na tej podstawie skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty, ewentualnie przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi powodowie wnieśli o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie.

Nietrafny jest zarzut dotyczący niepełnego odniesienia się do zarzutów apelacji. Zarzut taki może być skuteczny w postępowaniu kasacyjnym tylko wówczas, gdy konstrukcja uzasadnienia uniemożliwia miarodajną kontrolę kasacyjną zaskarżonego wyroku, a więc, co do zasady, wtedy, gdy nie sposób prześledzić rozumowania sądu drugiej instancji. W ocenie Sądu Najwyższego, uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera niezbędne elementy wymagane przez art. 387 § 2¹ k.p.c., a jego kontrola kasacyjna jest możliwa.

Natomiast zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (zob. wyrok SN z 4 kwietnia 2018 r., V CSK 266/17).

Naruszenie przez sąd drugiej instancji przepisów odnoszących się do sposobu sporządzania uzasadnienia (art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.) może jedynie wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną; dzieje się tak wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Uzasadnienie wyroku

wydanego w niniejszej sprawie nie jest dotknięte takimi wadami, zawiera ono wszystkie te elementy, o których stanowi art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., a przy tym pozwala na odtworzenie sposobu rozumowania, który doprowadził Sąd Okręgowy do wniosków, których wyrazem jest sentencja wyroku.

Strony zawarły umowę kredytu indeksowanego kursem waluty obcej. Według Sądu Okręgowego postanowienia dotyczące przeliczenia kwoty kredytu i spłat na CHF są abuzywne, a bez nich umowa ta nie może funkcjonować, co prowadzi do wniosku, że umowa nie wiąże powodów a spełniane w wykonaniu zobowiązania wynikające z umowy świadczenia są nienależne. Skarżący podważa to stanowisko, formułując zarzuty, które już wielokrotnie były przedmiotem oceny w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Chybiony jest zarzut skarżącego, że z perspektywy art. 385¹ § 1 k.c. konieczna jest rozłączna ocena klauzuli ryzyka walutowego (powiązania zawartej umowy z walutą obcą) i klauzuli *spreadu* walutowego (a raczej klauzuli kursowej regulującej sposób ustalania kursu wykorzystywanego do przeliczenia złotych na CHF w trakcie wykonywania umowy), składających się łącznie na zawartą w umowie klauzulę przeliczeniową.

Sąd Najwyższy wyjaśnił już, że klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej przeliczenie zobowiązań stron w celu ustalenia wysokości ich świadczenia. Z kolei klauzula *spreadowa* nie ma racji bytu w umowie, w której nie zastosowano mechanizmu przeliczeniowego i wynikającego z niego narażenia konsumenta na ryzyko kursowe. W konsekwencji klauzule te składające się na przyjęty w umowach kredytu mechanizm przeliczeniowy są ze sobą ściśle powiązane, a ich rozszczepienie jest zabiegiem sztucznym (zob. wyroki SN: z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 902/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 910/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; z 8 marca 2023 r., II CSKP

1095/22; z 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22; z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22; z 8 listopada 2023 r., II CSKP 2099/22).

Nie jest również trafny zarzut skargi kwestionujący sposób ujęcia przez Sąd Apelacyjny przesłanki „jednoznaczności” postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zostało już wyjaśnione, że wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, by dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne (zob. wyrok z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Árpád Kásler i Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt., pkt 75; podobnie wyrok z 20 września 2017 r., C-186/16, Ruxandra Paula Andriuc i in. przeciwko Banca Românească SA, pkt 45).

Klauzula przeliczeniowa zawarta w analizowanej umowie stron nie została jednoznacznie sformułowana, skoro na jej podstawie Bank mógł swobodnie (dowolnie) ustalić wysokość oddanej do dyspozycji powodów kwoty kredytu w CHF, a oni nie byli w stanie z góry oszacować kwoty, którą mieli obowiązek świadczyć, skoro zasady przewalutowania określał jednostronnie Bank (zob. m.in. wyroki SN: z 4 listopada 2011 r., I CSK 46/11, OSNC-ZD 2013, nr A, poz. 4; z 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12; z 10 lipca 2014 r., I CSK 531/13, OSNC-ZD 2015, nr D, poz. 53). Inaczej rzecz ujmując, jednoznaczność postanowienia umownego to w tym kontekście także możliwość ustalenia treści stosunku zobowiązaniowego przez przeciętnego konsumenta. Nie chodzi więc jedynie o jednoznaczność językową, ponieważ postanowienia jednoznaczne w tym sensie mogą nie pozwalać na określenie treści zobowiązań, a w szczególności rozmiaru przyszłego świadczenia konsumenta.

Sąd Apelacyjny trafnie uznał za niedozwolone klauzule przeliczeniowe (indeksacyjne) w umowie stron, pozwalające pozwanemu bankowi na swobodne ustalenie kursu walutowego, według którego następuje przeliczenie udzielonego kredytu oraz uiszczanych przez powodów spłat. Stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień, w których możliwość ustalania kursu (a zatem również wysokości świadczeń) zależy od własnej decyzji jednej ze stron, jest już ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. wyroki SN: z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 48, i tam powołane orzecznictwo; z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 334/22; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 978/22). Okoliczność, że swoboda banku w kształtowaniu kursu waluty obcej (CHF) nie była ze względu na uwarunkowania rynkowe nieograniczona, nie zwalniała go z obowiązku wskazania w umowie reguł ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu w taki sposób, aby kredytobiorca miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić ten kurs.

Zamieszczone w umowie kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej klauzule kursowe, ucieleśniające także klauzule ryzyka walutowego, określają główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. (zob. wyroki SN: z 30 września 2020 r., I CSK 556/18, z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22, z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 oraz z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, nie publ. oraz wyroki TSUE: z 20 września 2018 r., C-51/17, OTP Bank i OTP Faktoring, pkt 39, 50, 68, z 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, pkt 48, 52 oraz z 10 czerwca 2021 r., C-776/19-C-782/19, BNP Paribas Personal Finance, pkt 56).

Konsekwencją uznania, że dane postanowienie umowne ma charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., jest stwierdzenie bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączone z przewidzianą w art. 385¹ § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (zob. m.in. uchwałę SN z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 87, oraz uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, a także m.in. wyroki SN: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 978/22).

Zatem uznanie, że postanowienia odnoszące się do przeliczania kwoty kredytu oraz uiszczanych spłat na walutę obcą są niedozwolonymi postanowieniami umownymi oznacza, iż zgodnie z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c., nie wiążą one powodów. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć z reguły skutek w postaci „przywrócenia” sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku tego warunku [zob. wyrok z 21 grudnia 2016 r., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, Francisco Gutiérrez Naranjo i Ana María Palacios Martínez przeciwko Cajasur Banco i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (BBVA), pkt 61-62].

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów (pkt 1. uchwały). W razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie (pkt 2. uchwały). Wymaga podkreślenia, że według art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwała składu całej Izby, z chwilą jej podjęcia, uzyskuje moc zasady prawnej, co oznacza, że wiąże inne składy Sądu Najwyższego (zob. art. 87 i 88 ustawy o Sądzie Najwyższym).

W konsekwencji nieuzasadnione są zarzuty skargi odnoszące się do możliwości wypełnienia luki w umowie przez odwołanie się do mechanizmu ustalania kursu walutowego przewidzianego w art. 358 § 2 k.c., tj. przyjęcia na potrzeby wyliczeń średniego kursu NBP, możliwości jej wykonywania w świetle art. 69 ust. 3 pr.bank., ewentualnie zastosowania art. 56 lub 65 k.c., a co za tym idzie – utrzymania umowy.

Sąd Najwyższy odrzucił również możliwość odwołania się w celu określenia oprocentowania kredytu utrzymanego jako złotowy do stawki referencyjnej WIBOR (zob. wyrok SN z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, postanowienia SN: z 27 kwietnia 2023 r., I CSK 2707/22, z 2 czerwca 2023 r., I CSK 4115/22).

Nie jest również uzasadniony zarzut naruszenia art. 189 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje trafny pogląd, że kredytobiorca, mimo dochodzenia od banku roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia ma również interes prawny w ustaleniu braku związania umową kredytu, zwłaszcza jeżeli umowa nie została jeszcze w całości wykonana (zob. np. wyroki SN: z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 44, i z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 51, i powołane w nich orzecznictwo).

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2024 r., III CZP 31/23 (OSNC 2025, nr 3, poz. 25), przesądzono, że prawo zatrzymania (art. 496 k.c.) nie przysługuje stronie, która może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony. Ponadto w uchwale składu siedmiu sędziów z 5 marca 2025 r., III CZP 37/24, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że razie dochodzenia od banku zwrotu świadczenia spełnionego na podstawie umowy kredytu, która okazała się niewiążąca, bankowi nie przysługuje prawo zatrzymania na podstawie art. 496 w zw. z art. 497 k.c.

Analogiczne stanowisko wyrażono w orzecznictwie unijnym. W wyroku z 14 grudnia 2023 r., C-28/22, Getin Noble Bank (*Délai de prescription des actions en restitution*), Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą, w sytuacji gdy umowa kredytu hipotecznego zawarta przez przedsiębiorcę z konsumentem nie może już pozostać wiążąca po usunięciu nieuczciwych warunków zawartych w tej umowie, przedsiębiorca ten może powołać się na prawo zatrzymania umożliwiające mu uzależnienie zwrotu świadczeń otrzymanych od tego konsumenta od przedstawienia przez niego oferty zwrotu świadczeń, które sam otrzymał od tego przedsiębiorcy, lub gwarancji zwrotu tych ostatnich świadczeń, jeżeli wykonanie przez tego samego przedsiębiorcę tego

prawa zatrzymania powoduje utratę przez rzeczonoego konsumenta prawa do uzyskania odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania zobowiązania umownego po tym, jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu świadczeń zapłaconych jemu w wykonaniu tej umowy.

Natomiast w wyroku z 15 czerwca 2023 r., C-520/21, Bank M. (*Conséquences de l'annulation du contrat*), Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż nie stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą konsument ma prawo żądać od instytucji kredytowej rekompensaty wykraczającej poza zwrot miesięcznych rat i kosztów zapłaconych z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty, pod warunkiem poszanowania celów dyrektywy dyrektywa 93/13 i zasady proporcjonalności. Skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez dyrektywę 93/13 byłaby jednak zagrożona, gdyby konsumenci ci, powołując się na prawa, które wywodzą z tej dyrektywy, byli narażeni na ryzyko nieotrzymania odsetek za opóźnienie od kwot, które powinny im zostać zwrócone ze względu na nieważność takiej umowy od momentu upływu terminu nałożonego na przedsiębiorcę do wykonania świadczenia, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tych kwot [wyrok TSUE z 14 grudnia 2023 r., C-28/22, Getin Noble Bank (*Délai de prescription des actions en restitution*)].

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną.

Stosownie do art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzeczono o kosztach postępowania kasacyjnego.

Jacek Grela

Krzysztof Wesołowski

Ewa Stefańska

(M.T.)

[r.g.]